

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 644/2019-4

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Ileana Vinja kao predsjednice vijeća, te Ranka Marijana i Melite Božičević-Grbić kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice – specijalistice Maje Ivanović Stilinović kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv opt. J. M., zbog kaznenog djela iz čl. 246. st. 2. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11., 144/12., 56/15. i 61/15.-ispravak – dalje: KZ/11.), odlučujući o žalbama optuženice i državnog odvjetnika, podnesenim protiv presude Županijskog suda u Zadru od 10. srpnja 2019., broj K-4/19-69, u sjednici održanoj 23. prosinca 2020.,

p r e s u d i o j e:

Odbijaju se žalbe optuženice J. M. i državnog odvjetnika kao neosnovane te se potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Pobijanom presudom opt. J. M. proglašena je krivom zbog kaznenog djela iz čl. 246. st. 2. KZ/11., pa je na temelju citirane zakonske odredbe uz primjenu čl. 48. st. 2. i čl. 49. st. 1. toč. 4. KZ/11., osuđena na kaznu zatvora u trajanju osam mjeseci, a na temelju čl. 56. KZ/11. izrečena je uvjetna osuda, na način da se kazna zatvora u trajanju osam mjeseci neće izvršiti ako optuženica u roku dvije godine ne počini novo kazneno djelo.

Na temelju čl. 158. st. 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12.-odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17.) djelomično je dosuđen imovinskopravni zahtjev oštećene javne ustanove Nacionalni park „P.“ u iznosu 81.246,94 kuna, dok je u preostalom dijelu, u iznosu 22.002,00 kuna, oštećena upućena u parnicu. Na temelju čl. 560. st. 3. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12.-odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17.) odbijen je prijedlog državnog odvjetnika za oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom od Z. Š., protiv koga je optužba odbijena, a primjenom čl. 148. st. 1. u vezi čl. 145. st. 2. toč. 6. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12.-odluka Ustavnog

suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17.) optuženici je naloženo podmiriti trošak kaznenog postupka u iznosu 2.000,00 kuna.

Protiv ove presude žalbu su podnijeli državni odvjetnik i optuženica.

Državni odvjetnik se žali zbog odluke o oduzimanju imovinske koristi, te predlaže preinačiti pobijanu presudu na način da se imovinska korist u iznosu 81.246,94 kuna oduzme od Z. Š., a oštećena u preostalom dijelu postavljenog imovinskopravnog zahtjeva uputi u parnicu.

Optuženica J. M. podnijela je žalbu putem braniteljice R. A., odvjetnice iz Z., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog odluke o kazni, s prijedlogom pobijanu presudu preinačiti i optuženicu osloboditi od optužbe.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Spis je u skladu s čl. 474. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12.-odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17.) dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Žalbe su neosnovane.

Suprotno žalbenim navodima optuženice, u pobijanoj presudi nema proturječnosti između izreke i obrazloženja. Sud prvog stupnja je, glede odlučnih činjenica, označio jasne i logične razloge na kojima se zasniva izreka presude. Isto tako, sud je označio dokaze na temelju kojih proizlazi zaključak da je optuženica počinila kazneno djelo, kako je to i navedeno u izreci pobijane presude, a potom je obrazložio na osnovu kojih odlučnih činjenica je to zaključio.

Optuženica nije u pravu kada se žali zbog povrede kaznenog zakona. Žaliteljica, pogrešno, tvrdi da je ostvarena povreda kaznenog zakona jer javna ustanova Nacionalni park „P.“ ne obavlja, primarno, gospodarsku djelatnost.

Nema dvojbe da javna ustanova Nacionalni park „P.“ obavlja i gospodarsku djelatnost (ugostiteljstvo – turistička djelatnost, mjenjački poslovi, trgovina na malo itd.), a odgovorna osoba u javnoj ustanovi, sukladno svojim ovlastima, mora poduzimati i radnje povezane sa gospodarskim poslovanjem. Uostalom, na djelatnost ustanove se, na odgovarajući način, primjenjuju propisi o djelatnosti trgovačkih društava, kako je to i propisano čl. 32. Zakona o ustanovama („Narodne novine“ br. 76/93., 29/97., 47/99., 35/08 i 127/19.).

Međutim, neovisno o navedenom, to što žaliteljica smatra da u njenim postupcima nema svih obilježja kaznenog djela za koja je proglašena krivom i pri tome osporava utvrđeno činjenično stanje, ne opravdava predmetni žalbeni osnov. Ovo stoga što se postojanje povrede kaznenog zakona prosuđuje prema činjeničnom stanju iz izreke presude, a ne onom koje bi, sa motrišta žaliteljice, bilo ispravno. Kako su izrekom prvostupanjske presude označeni svi bitni elementi kaznenog djela za koje je optuženica i osuđena, to u ovom slučaju ne postoji povreda kaznenog zakona.

Suprotno žalbenim navodima, činjenično stanje je potpuno i pravilno utvrđeno. Zaključci suda prvog stupnja, zasnovani na ocjeni vjerodostojnosti iskaza ispitanih osoba i na ocjeni svih ostalih izvedenih dokaza, logični su i zakoniti, pa su uslijed toga i zaključci suda o postojanju odlučnih činjenica, pravilno, utemeljeni na izvedenim dokazima.

Nasuprot žalbenoj tvrdnji, pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda kako je optuženica u gospodarskom poslovanju povrijedila dužnost zaštite tuđih imovinskih interesa. Ona je prouzročila štetu Nacionalnom parku P. o čijim se imovinskim interesima bila dužna brinuti. Njena odgovornost, između ostaloga, proizlazi iz čl. 21. st.2. al. 3. Statuta javne ustanove Nacionalnog parka P. koji propisuje da je ravnatelj odgovoran za zakonitost rada i poslovanje ustanove i da je u obvezi brinuti se o interesima ustanove, te poštivati i provoditi odluke koje se odnose na rad i poslovanje Javne ustanove Nacionalni park „P. ”.

Žaliteljica nije u pravu kada tvrdi da radni odnos Z. Š. u javnoj ustanovi Nacionalni Park „P.“ nije prestao.

Naime, iz zapisnika o primopredaji dužnosti od 05. travnja 2005. (list 49-50 spisa), proizlazi kako je izvršena primopredaja dužnosti između Z. Š., koji je kao dotadašnji ravnatelj imenovan pomoćnikom ministra kulture, te J. M., koja je rješenjem od 01. travnja 2005. imenovana vršiteljicom dužnosti ravnatelja Nacionalnog parka P. Iz čl. 8. Ugovora o radu između Upravnog vijeća Javne ustanove Nacionalni park „P.“ i Z. Š. (list 501-502 spisa), proizlazi kako odlaskom Z. Š. na novu dužnost, njegova prava iz radnog odnosa u Javnoj ustanovi miruju, a istekom mandata će se rasporediti na odgovarajuće radno mjesto.

Dakle, sva svoja prava iz radnog odnosa Z. Š. je ostvarivao na novom radnom mjestu, u Ministarstvu kulture a ne u Javnoj ustanovi Nacionalni park "P."

Pravilno je, stoga, utvrđenje prvostupanjskog suda kako je Z. Š. imao samo pravo povratka na posao u Nacionalni park „P.“, dok je isključeno da je ostala prava iz radnog odnosa mogao ostvarivati, istovremeno, u Nacionalnom parku P. i u Ministarstvu kulture.

Nije u pravu žaliteljica kada tvrdi da nikakva šteta, postupanjem optuženice kao ravnateljice, nije počinjena, niti je ona ikome pribavila imovinsku korist. Nije u pravu ni kada tvrdi da je trošak koji je Z. Š. ostvario na kreditnoj kartici, bio opravdan trošak reprezentacije, uslijed čega treba „... aplaudirati navedenom postupku ravnateljice M. i Z. Š. ...“.

Naime, iz toč. 6 Zapisnika o primopredaji dužnosti, proizlazi kako će se za kreditnu karticu dotadašnjeg ravnatelja Z. Š. pokrenuti postupak gašenja, a što je „... potrebno učiniti odmah, odnosno najkasnije do 15. travnja 2005. ...“. Za sve troškove učinjene do gašenja kartice, dotadašnji ravnatelj „... odgovara u cijelosti ...“ (list 50. spisa).

Međutim, optuženica, suprotno Zapisniku o primopredaji, nije pokrenula postupak gašenja kreditne kartice, već je bivšem ravnatelju omogućila i njeno daljnje korištenje, a nastale troškove je snosio Nacionalni park „P.“. Korištenje ove kreditne kartice je trajalo više od pet godina od dana kada je optuženica propustila pokrenuti postupak gašenja kartice. Iz evidencije računa, koju je dostavio P. A. E., proizlazi da je Z. Š. u razdoblju od 05. travnja 2005. do 22. srpnja 2010., na području Republike Hrvatske i u inozemstvu, u ugostiteljskim

objektima, benzinskim postajama i darovnim dućanima, plaćao sa kreditnom karticom razne račune u ukupnom iznosu 57.246, 94 kuna. Analizom knjige evidencije poslovnih putovanja za optuženicu, u razdoblju od 01. siječnja 2007. do 31. prosinca 2010., te uspoređujući sa datumima nastalih računa od strane Z. Š. u tom razdoblju, prvostupanjski sud je pravilno utvrdio kako optuženica nije bila na poslovnim putovanjima onih dana kada je Z. Š., kreditnom karticom stvarao trošak na teret Nacionalnog parka „P.“.

Nasuprot tvrdnji žaliteljice, pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda kako optuženica, kao ravnateljica Nacionalnog Parka „P.“ i Z. Š., kao pomoćnik ministra i državni tajnik u Ministarstvu kulture, nisu bili niti su mogli biti u poslovnom kontaktu, pa se isključuje osnovanost nastalih troškova od strane Z. Š.

Optuženica nije u pravu ni kada tvrdi da je bilo osnovano financirati Z. Š. daljnji napredak u obrazovanju, na način kako je to javna ustanova Nacionalni park „P.“ omogućavala i drugim svojim djelatnicima.

Kao što je već navedeno, Z. Š., u inkriminirano vrijeme, nije bio djelatnik Nacionalnog parka P. jer mu je odlaskom u Ministarstvo kulture u svojstvu pomoćnika ministra, odnosno imenovanjem na dužnosničku funkciju, radni odnos u toj ustanovi mirovao. Zato nije imao pravo na sufinanciranje poslijediplomskog znanstvenog studija. Usprkos tome je optuženica, neosnovano, odobrila ukupno 24.000,00 kuna na ime sufinanciranja njegovog studija. Indikativno je da su troškovi koji se odnose na sufinanciranje poslijediplomskog znanstvenog studija, u knjigovodstvu javne ustanove bili evidentirani kao „drugi dohodak“, odnosno kao „troškovi plaćeni preko ugovora o djelu“. Takav način evidentiranja se razlikovao od prikazivanja sufinanciranja troškova doškovanja djelatnika Nacionalnog parka.

Žaliteljica, naposljetku, nije u pravu kada tvrdi da optuženica nije povrijedila dužnost zaštite tuđih imovinskih interesa, niti je pričinjena šteta, jer je lobiranjem Z. Š. ostvarena značajna dobit za Nacionalni park „P.“.

Pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda kako su se u postupcima optuženice ostvarila sva bitna obilježja kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju. Ona je, kao ravnateljica Nacionalnog parka P. bila dužna štiti interese te ustanove. Međutim, evidentno, nije obavila radnju koju je trebala obaviti, odnosno sukladno zapisniku o primopredaji dužnosti, nije pokrenula postupak gašenja kreditne kartice koju je nastavio koristiti Z. Š. Nadalje, u tri je navrata odobrila sufinanciranje poslijediplomskog znanstvenog studija Z. Š., a koje pravo njemu, kao bivšem zaposleniku Nacionalnog parka, u to vrijeme nije pripadalo.

Nasuprot stajalištu optuženice, prvostupanjski sud je na temelju izvedenih dokaza potpuno i pravilno utvrdio postojanje svih odlučnih činjenica, te savjesnom ocjenom dokaza osnovano zaključio da je optuženica počinila kazneno djelo, kako je to i navedeno u izreci pobijane presude.

Za svoja utvrđenja dao je valjano i logično obrazloženje, na koje se upućuje žaliteljica.

Optuženica nije u pravu kada se, neobrazloženo i paušalno, žali zbog odluke o kazni.

Odluka o kazni mora izražavati individualiziranu, zakonom predviđenu, društvenu osobu zbog konkretnog kaznenog djela. Određujući vrstu i mjeru kazne koje će primijeniti, sud mora uzeti u obzir okolnosti koje utječu da kazna po vrsti i mjeri bude lakša ili teža za počinitelja kaznenog djela, a osobito stupanj krivnje, pobude iz kojih je kazneno djelo počinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede kaznenim djelom zaštićenog dobra, okolnosti u kojima je kazneno djelo počinjeno, okolnosti u kojima je počinitelj živio prije počinjenja kaznenog djela i usklađenost njegovog ponašanja sa zakonima, okolnosti u kojima živi i njegovo ponašanje nakon počinjenja kaznenog djela, te ukupnost društvenih i osobnih uzroka koji su pridonijeli počinjenju konkretnog kaznenog djela.

S tim u svezi prvostupanjski sud je, olakotnim, cijenio dosadašnju neosuđivanost optuženice te, pravilno, zaključio kako ovo kazneno djelo predstavlja izolirani incident u njenom ponašanju. Olakotnim je cijenio i činjenicu da se radi o majci šestero djece o kojima skrbi, dok otegotnih okolnosti na strani optuženice nije pronašao.

Prvostupanjski sud je ispravno ocijenio sve okolnosti relevantne za zakonitu odluku o vrsti i mjeri kazne. Cijeneći utvrđene olakotne okolnosti, uz izostanak otegotnih okolnosti, procijenio je da optuženici treba ublažiti zakonom propisanu kaznu. Utvrdio je kako će se ublaženom kaznom, te izrečenom uvjetnom osudom kao mjerom upozorenja, ostvariti opća i posebna svrha kažnjavanja.

Odmjerenom kaznom zatvora u trajanju osam mjeseci i izrečenom uvjetnom osudom, optimalno će se ispuniti zahtjevi kako generalne tako i specijalne prevencije.

Državni odvjetnik nije u pravu kada se žali zbog odluke o oduzimanju imovinske koristi, smatrajući da je trebalo imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom oduzeti od Z. Š., protiv koga je optužba odbijena, budući se optuženica „... i ne tereti da je inkriminiranim radnjama pribavila sebi inkriminiranu korist ...“.

S obzirom da je optuženica proglašena krivom zbog kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, to je dosuđen imovinsko-pravni zahtjev oštećene javne ustanove Nacionalni park „P.“, u iznosu prouzročene štete koja je nastala počinjenjem konkretnog kaznenog djela.

Radi se o iznosu koji je optužnim aktom i stavljen na teret optuženici, a to je 81.246,94 kuna.

Imovinska korist se oduzima sudskom odlukom, kojom je utvrđeno da je ostvarena protupravna radnja. U ovoj procesnoj situaciji Z. Š. nije ni počinitelj niti sudionik odnosno kaznenog djela. Da bi se mogla oduzeti imovinska korist od druge osobe, moralo bi se dokazati da korist nije bila stečena u dobroj vjeri. Svojstvo „dobre vjere“ je regulirano ne samo kaznenim zakonodavstvom, već i čl. 118. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

Državno odvjetništvo je odustalo od kaznenog progona Z. Š., uz obrazloženje kako „... ne može prikupiti potreban dokaz u odnosu na učin kaznenog djela ...“ (list 508 spisa). Opt. J. M. je negirala bilo kakvo nagovaranje ili uvjetovanje Z. Š. i tvrdila kako je postupala u okviru

svojih ovlasti, a Z. Š. je tvrdio da je postupao na zamolbu optuženice, a ne po vlastitoj inicijativi. Iz obrazloženja odustanka državnog odvjetnika se ne može iščitati kako je smatrao da Z. Š. imovinsku korist nije stekao u dobroj vjeri.

Premda se državni odvjetnik poziva na jednu odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske (br. I Kž-814/03 od 29. studenog 2006.), valja napomenuti kako ta odluka ne korespondira sa ovom procesnom situacijom. U ovom je postupku prvostupanjski sud, pravilno, dosudio imovinskopravni zahtjev oštećene javne ustanove i naložio optuženici isplatiti upravo onaj iznos koji je i naveden u izreci pobijane presude. Oštećena Javna ustanova je u preostalom, manjem dijelu postavljenog imovinskopravnog zahtjeva, u iznosu koji nije ni bio obuhvaćen optužnim aktom, pravilno, upućena u parnicu.

Drugostupanjski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom i iz osnova iz kojih se pobija.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, ispitujući pobijanu presudu po službenoj dužnosti, u skladu s čl. 476. st. 1. toč. 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12.-odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. – dalje: ZKP/08.) nije našao da bi bila ostvarena ni bitna povreda odredaba kaznenog postupka, niti povreda kaznenog zakona na koje povrede drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

Stoga je primjenom čl. 482. ZKP/08. trebalo odlučiti kao u izreci.

Zagreb, 23. prosinca 2020.

Predsjednica vijeća:
Ileana Vinja, v.r.